

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Sacra-||mento Evcharistiae,|| contra Oecolampadium,
opusculum:||**

Clicthove, Josse

Coloniae, 1527

VD16 C 4208

Quamuis saepius co[n]secretur calix benedictionis in sacro missae officio:
No[n] t[...n] incirco innouari, nec subinde semp[er] nouu[m] fieri
testamentum. XVI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30220

DE SACRAMENTO,

Quō Chri-
 corpus fu-
 iſſet in eu-
 chariſtia:
 ſi qſi tri-
 duo mor-
 tis eius eā
 cōſecraſſet

ſi & ante reſurrectionis ipſius articulū qſpſā con-
 ſecraſſet hoſtiam: fuiſſet in illa corpus dominicū.
 exors quidem uulnere, ſed anima & ſanguine de-
 ſtitutū & tantum mō diuinitati unitū qm̄ tunc cū
 ſequentia quadam, & anima & ſanguinis non fo-
 rent ſacro ipſi corpori cōiūcta: ob uitalis ſunctio-
 nis priuationē & deſtitationem, quæ ipſius conſe-
 crationis tēpore, dominico corpori accidit. Si-
 militer ſi qſpſā illo temporis interuallo inter mor-
 tem, ſ. Chriſti & reſurrectionem eius conſecraſ-
 ſet uinū in calice: fuiſſet qdem p̄ illā cōſecrationē
 ibidem precioſus Chriſti ſanguis uere ſubiſtens:
 ſed non affuiſſet illic conſequio quodam aut cor-
 pus Chriſti aut anima. qm̄ in ipſo conſecrationis
 tempore: illa fuiſſent & a ſanguine & etiam a ſein-
 uicem ſepata. Et per conſecrationes efficaciam non
 eſt alia partiū eſſentialium aut ſanguinis adinuicē
 habitudo in ſacramento, aut conditio, quantū ad
 eorū conſiſtentionem aut ſeparationem: q̄ ea quæ ip-
 ſi conuenit Chriſto aut partibus eius ſubſtantifi-
 cis & ſanguis, in eius conſiſtencia naturali, & ex-
 tra ſacramentū, tempore ipſius cōſecrationis. Hæc
 obiter dicta ſunt, ad obuiandū importunis diſquiſi-
 tionibus eorū: qui plus ſapere plerunq; tentant q̄
 oporteat ſapere. Quæ ſiquis enucleatius diſcoſce-
 re uelit, & explicatiore diſcuſſa determinatione:
 cōſulat ipſos diſceptationū theologicarū delectos
 heroes, & præclaros inquisitionum arduarum per-
 tractatores. in quibus hæc ipſa longe diffuſius e-
 nodata: exactiusque diſquiſita inueniet.

¶ Quāuis ſæpius cōſecretur calix bñdictio-
 nis in ſacro miſſæ officio: nō tñ idcirco in-
 nouari, & ſp̄ nouū fieri teſtamētū. C. XVI

DE SACRAMENTO.

Exod. 24 locustorum & uictimarum pacificarum oblatarum a filiis Israel, a Moysse respersum in ipsum populum: & per adiecta hæc uerba, post uolumen fœderis lectum coram toto populo. Hic est sanguis fœderis: quod pepigit uobiscum dominus super cunctis sermonibus his. cõfirmatũ fuisse uetus testamentum. Et ad eundem cum superioribus Lucæ & Pauli uerbis sensum: Matthæus & Marcus hæc domini uerba in benedictione calicis referunt. Hic est sanguis meus noui testamenti: q̄ pro multis effundetur in remissionem peccatorum: quod postremum: solus adijcit Matthæus. In utroq; enim horum, secundo adductorum loco, Christi sanguis dicitur noui testamenti: quoniam per ipsius effusionem confirmatum est nouum testamentum. sicut per sanguinem uitulorum & pecorum atque aspersionem eius in populum: fuerat confirmatum uetus.

Ibidem.

Matth. 26
Marci. 14

3

Pro quo tempore: uerba consecrationis calicis a sacerdote proferuntur.

¶ Verum penitus abnegandum est, ob assertionem eam qua sub speciebus uini uere contineri sanguinem Christi dicimus: oportere toties innouari testamentum, quoties calicem domini bibimus. Nempe ea consecrationis uerba sicut a sacerdote dicuntur non in ipsius sacra facientis persona, sed solum Christi: ita neq; pro eo proferuntur tempore in quo pronunciantur a celebrante missam, sed pro eo temporis articulo in quo illa Christus protulit in cœna nouissima coram discipulis suis. Et ad illud temporis punctum, uerba ipsa inibi posita sunt referenda: & accipienda, tanquam eo tempore prolata. Atqui eo tempore inchoabatur nouum testamentum: & cõfirmabatur sanguine eius paulo post effuso in cruce. Est igitur & hic sanguis qui nunc in calice continetur, confirmatiuus noui testamenti: non quidem quod nunc inchoatur, sed

quod tunc cum institueretur hoc sacramentum a Christo, inchoatum est. cum sit iste sanguis contentus nunc in calice, idem prorsus sanguis secundum substantiam: cum illo, qui in cruce effusus est. Non igitur quoties consecratur sanguis in calice: toties innouatur testamentum. quoniam testamentum illud nouum a Christo tunc institutum, dicitur æternum: quod sine alterius subsecutione, ad finem usque mundi sit duraturus. Proinde diuersis temporibus & locis factæ uini in sancto calice contenti consecrationes: ad unum & idem pertinent nouum testamentum a Christo in cœna ultima institutum, ad cuius cœnæ tempus referuntur uerba omnia: in forma consecrationis ipsius calicis posita. Quod si quis enixius contenderet ea uerba referri debere ad tempus, in quo a singulis sacerdotibus proferuntur super calicem: consecratus esset & sanguinem Christi sapius in cruce effundi debuisse post eius in cœlum ascensionem: & adhuc in futuro effundi debere. quoniam de ipso sanguine in uerbis consecratorijs super calicem proferendis dicitur. qui pro uobis & pro multis effundetur: in remissionem peccatorum. Id autem astruere: impium est & blasphemum. quoniam ut scribit apostolus ad Hebræos: Christus una oblatione (sui scilicet in cruce) consummavit in æternum sanctificatos. Sunt igitur uerba illa consecratoria, referenda ad tempus: in quo Christus illa protulit, & nouum testamentum primo instituit. ¶ Vi

cesima septima obiectio. Soli omnes authores diuinarum rerum tractatores, exponunt corpus Christi (ubi apud scripturam nominatur: in huius materia pertractatione) tantundem ualere: atque sacramentum siue mysterium, uel sacram figuram corporis Christi, ita sanguinem Christi ijdem interpre-

Matth. 16
Luca. 22.

Hebræ. 10.

4

DE SACRAMENTO.

» tantur: calicē mysticū, uel mysteriū, uel sacramē
 Huldricus tum sanguinis. Vnde & Huldricus Zuinglius, Ti
 Zuinglius gurinæ ecclesiæ antistes, dilectus frater noster in do
 » mino: editis libellis, neruose cōnincit ex multis san
 » ctorū patrum dictis, pasci nos fide in corpus Chri
 » sti pro nobis passū: non sub pane uisibili inuisibili
 » ter (ut uulgus sentit) manducatū, fidemq; probat
 » nihil egere corporea manducatione. Est igitur ex
 » horū omniū autoritate: ita sentiendū de hoc sacramē
 S to. Hæc Oecolāpadius. ¶ Respōsio: Nō sunt haben
 di solidi authoris: qui corpus domini exponunt fi
 gurā corporis, & sanguinē, figurā sanguinis, in ma
 teria spectante ad sacramentū eucharistiæ: sed im
 probi prorsus & impij. Qui ut suam tutentur im
 pietatem & peruicaciter defendant: aperta scriptu
 ræ sacræ & sanctorum patrum testimonia de ue
 ritate corporis & sanguinis domini in eucharistia
 detorquent ad sensum repugnantem, & nomen:
 rei: pro figura tantum eius positum contendunt.

In uerbis
 cōsecratio
 nis: corpus
 & sanguis
 nē, pro re
 bus & nō
 pro figurā
 accipi.

Perinde atq; si quis corpus exponeret umbram
 corporis, & ueritatem: illius figuram, & hominē
 illius imaginem. Proinde parui facienda quinim
 mo penitus reiicienda est eorum sententia: ut quæ
 totius ecclesiæ & orthodoxorum patrum autho
 ritati ex diametro repugnet, afferenti in huiusmo
 di locutionibus nomen corporis pro uero sumi
 corpore domini: & nomen sanguinis icidem pro ue
 ro eiusdem sanguine. Quod etsi prius multiplici
 ter sit ostensum per totum præcedentis libri decur
 sum: non pigebit tamen hic idem alijs adhuc gra
 uium authorum testimonijs reddere perspectius.
 Et in primis beati Hieronymi: qui ad Edibiam
 scribens ait. Nos autē audiamus panē quem fregit
 dominus, deditq; discipulis, esse corpus domini

Hierony.

saluatoris, ipso dicente ad eos. Accipite & comedite: hoc est corpus meum. Sic ille. Quis hæc ipsa sancti patris uerba, improbe conetur Occolampadius hoc in loco deflectere ad alienam intelligentiam: & contra Chiliastas milliariosque, dicta esse, ostendere ne quis eorum errore deceptus: credat Christum cum sanctis per mille annos in uita sensibili hic regnaturum. Contra quoscunque, n. dicantur uerba illa, & ad quodcunque propositum, a B. patre Hieronymo dilucide produnt, in hisce domini uerbis, hoc est corpus meum, nomen corpus pro ueritate corporalis substantiæ sumi: quod rei propositæ est summa.

¶ Accedit illi & Cyrillus, in suis super Ioannem commentarijs, lib. 4. dicens: Oportebat fidei primum radices in animo iacere; deinde illa quærere, quæ homini quærenda sunt. Iudæi uero antequam crederent importuna quærerebant. Hæc igitur de causa dominus, quomodo id fieri possit, non enodauit: sed fide id quærendum hortatur. Sic credentibus discipulis fragmenta panis dedit, dicens: Accipite & manducate: hoc est corpus meum. Calicem etiam similiter circumtulit, dicens: Bibite ex hoc omnes. Hic est calix sanguinis mei, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum. Perspicis quia sine fide quærentibus: mysterij modum nequaquam explanauit. credentibus autem, etiam non quærentibus, exposuit.

Audiant hæc: qui ex arrogantia nondum Christi fidem suscipere uolunt. Nisi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis uitam in uobis. Non. n. possunt, cum sanctificatione, beatæ uitæ fieri participes: qui per mysticam benedictionem Iesum non susceperunt. Hæc Cyrillus. Cui consonat etiam Rabanus in lib. suo de corpore & sang. domini, dicens: Nullus dubitatione

S

Mat. 26

Chiliastas error

6
Cyrillus

Matt. 26.

Ioan. 6

DE SACRAMENTO

Rabanus: moueatur de hoc Christi corpore & sanguine: q̄ in
eucharistia mysterio, uera sit caro, uerus sit san-
guis, dum sic ille uoluit qui cuncta creauit. Omnia
Psal. 134. .n. quæcūq; uoluit: dñs fecit in cœlo & in terra. Et
quia uoluit, licet figura panis & uini hic sit; omni-
no nihil aliud q̄ caro Christi & sanguis, post con-
secrationem credenda sunt. Vnde ipsa ueritas ad di-
scipulos: hæc (inquit) caro mea est pro mūdi uita.
Ioan. 6. Et ut mirabilius loquar, non alia plane: q̄ quæ na-
ta est de maria uirgine, & passa in cruce, & resur-
rexit de sepulchro. Et paulo post: idem autor in eo-
dem opere. Cogita, inquit, si quicq; corporeū pōt
esse sublimius: cum substantia panis & uini in Chri-
sti corpus & sanguinem efficaciter interius cōmu-
tatur, ita ut deinceps post consecrationem, iam ue-
ra Christi caro & sanguis ueraciter credatur: & nō
aliud q̄ Christus panis de cœlo, a credentibus exi-
stimetur. Hæc ille. ¶ Cuius autoritas & cæterorū
7 illustrium scriptorū, oge maioris haberi debet mo-
menti & ponderis: q̄ erroneum & impium Zuing-
glii dictum, in præsentī obiectione adductum, &
Sniæ Zuinglii prius adductæ, cōfutatio. in superioribus locis non semel improbatum. Nō
enim in perceptione sacrosanctæ Eucharistia sola
pascimur fide ī corpus Christi passum pro nobis:
ut asserit impius ipse Zuinglius, sed & ipsum cor-
pus traditum pro nobis in mortem: uere & secun-
dum substantiam manducamus. Neq; huiusmodi
credulitas de uera corporis Christi manducatione
est uulgi sententia & opinio: ut hic obgarrit hære-
seos Oecolampadianæ cōsecrator & assecla Zuing-
glius, sed ea ipsa: totius ecclesie & omnium ortho-
doxorum patrum est firma & inconcussa assertio
fidesque uerissima. Qui etiam sacrarum literarum
documentis recte instituti, probe norunt & suis

EVCHARISTIAE. II. 138

declararunt scriptis: solam fidem (quantacunque habeatur) non sufficere ad salutem, sed eam insuper exigere exteriori corporis Christi manducationem: eo tempore faciendam, quo ecclesiasticis decretis præcepta est et statuta. Porro Zuingliū ipsum hoc in loco citat Oecolampadius & cōmendat: quoniam eiusdem erroris circa sanctam eucharistiam & uesaniæ, est illi socius: & in eisdem impietatis castris atq; sub eisdem hæreticæ prauitatis signis cum eo militat. Verum ambo eodem notandi sunt lapillo, eademq; censura feriendi: quod eandem penitus spirant & eructant impietatem.

¶ Neq; suppetias ipsis ambobus, ad suæ peruersæ assertionis robur, ferre potest: quod in officio missæ, sabbato quatuor temporum mensis septēbris, in oratione supplicatoria post cōmunionem: orat ecclesia sancta, in hunc modum Perficiant in nobis domine quæsumus tua sacramenta: quod continent, ut quæ nunc specie gerimus: rerū ueritate capiamus. Nēpe in hac supplicatione ecclesiastica species non pro figura dominici corporis sumitur: nec ueritas pro ipso uero corpe, quod postulemus nobis demum re ipsa concedi in gloria æterna: tãquam id nequaquam nunc habeamus in sacramento eucharistiæ. Sed species, ibidem pro imagine participationis gloriæ cœlestis, & effigie quadam accipitur: quæ nobis hic sub uelamine exhibetur in hoc sacro conuiuio, in quo Christus sumitur, ubi futuræ gloriæ nobis pignus datur & prælibatio quædam. Veritas autem rerum in prædicta oratione ecclesiæ, pro aperta & clara supernæ gloriæ communicatione sumitur: in qua non amplius sub uelamento speciæ panis & uini, sed facie ad faciem Christus uidebitur, quem nunc solū per

Fides sola ad salu. nō sufficit.

Quid i oratione quadam ecclesiæ: per specie & rerum ueritatem intelligitur.

1. Cor. 13

DE SACRAMENTO

speculū & in ænigmate uidemus. Petit itaq; in supra dicta oratione deprecatoria, ecclesia catholica q̄ diuina sacramenta in missæ cebratione p̄cepta, perficiant in nobis per apertam rei exhibitionē idipsum, quod cōtinent sub quodā integumento. Vt qm̄ Christum uere continent, obiectū tñ: eundem demum exhibeant in cœlesti gloria reuelatum. In qua quidem exhibitione aperta, id perficietur: qđ nunc inchoatur in nobis. Petit itidem ecclesia sancta per eandem orationem: ut gloriæ perceptionē quā nūc sub quadam imagine prægustamus, uerę Christi corpus in eucharistia percipiendo, per quā deo inuisibiliter inferimur, tādē assequamur nuda & aperta dei uisione, quæ est ueritas res: i hoc admirabili sacramento sub specie quadam exhibitæ. Et hoc ipsum etiam insinuat ecclesiasticū officium, per hanc orationem postremam: in mysterio missæ ac solennitate sacramenti eucharistiæ dici solitam, ad dominum nostrę, tanti muneris auctorem ac indultorem. Fac nos quæsumus domine,

**In euchar.
& ueritatē
esse & specie
ciem: rōe
diuersor;**

diuinitatis tuæ sempiterna fruitione replei: quam preciosi corporis & sanguinis tui temporalis perceptio præfigurat. Est itaq; in supersancta eucharistia, & ueritas & species: ad diuersa referendo. Veritas quidem corporis Christi: sub uisibilibus signis uere cōtenti. Species uero & similitudo quadam apertæ uisionis & participationis diuinæ: in cœlesti gloria futuræ. Cuius speciei ueritatem, plenamq; & nudam uisionem, petimus in utraq; oratione ecclesiastica modo dicta: uirtute sumptorum sacramentorum deniq; nobis exhiberi, in superna ciuitate Hierusalem. Quam & ipse pro sua bonitate nobis annuat: qui pignus illius percipiendæ, in eucharistia reliquit.